

VIEŠOJO IR PRIVATAUS SEKTORIŲ PARTNERYSTĖS POREIKIS IR GALIMYBĖS LIETUVOJE

Živilė Šutavičienė

Mykolo Romerio universiteto Teisės fakulteto
Administracinės teisės ir proceso katedra
Ateities g. 20, LT-08303 Vilnius, Lietuva
Telefonas (+370 5) 271 4545
Elektroninis paštas suzivile@gmail.com

Pateikta 2011 m. sausio 19 d., parengta spausdinti 2011 m. spalio 11 d.

Anotacija. Šiame straipsnyje nagrinėjamas klausimas, ar viešojo ir privataus sektorių partnerystės (toliau VPSP) projektai reikalingi Lietuvoje, ar politinė valia sudaro teisinės prielaidas tokių projektų plėtrai. Politinę valią šiame straipsnyje reikia suprasti kaip politikos subjekto vidaus savybių ir būsenų visumą, kuri išreiškia jo gebėjimus nuosekliai įgyvendinti politinės valdžios srityje iškeltus uždavinius. Be to, siekiama supažindinti su viešojo ir privataus sektorių tam tikrais skirtumais, šių sektorių tikslais, analizuoti viešojo ir privataus sektorių partnerystės poreikį Lietuvoje ir sritis, kuriose toks bendradarbiavimas būtų galimas. Remiantis teisine projektų įgyvendinimo praktika siekiama atskleisti atliktų viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų veiksmingumą, bandoma išvelgti bendradarbiavimo trūkumus bei pateikti išvadas dėl veiksmingesnio VPSP bendradarbiavimo įgyvendinimo.

Reikšminiai žodžiai: viešojo ir privataus sektorių partnerystė, koncesija.

Įvadas

Dažnai vyriausybės, spręsdamos visuomenei reikšmingus viešuosius uždavinius, tokius kaip ekologinis saugumas, viešosios tvarkos palaikymas, socialinė rūpyba, švietimas, bei kitus socialinius klausimus, įgyvendina reformas, orientuotas į visuomenės poreikius. Dabartinė Lietuvos Vyriausybė taip pat siekia įgyvendinti esmines permainas valstybės valdymo¹, kovos su korupcija, inovatyvios ekonomikos plėtros, energetikos, švietimo sistemos, sveikatos apsaugos bei socialinės atskirties mažinimo srityse², nes, kaip numatyta Nacionalinėje darnaus vystymosi strategijoje, Lietuva siekia ugdyti žinių visuomenę, sukurti žiniomis pagrįstą ekonomiką ir eiti suderintos plėtros keliu, kurti ir plėtoti modernų, dinamišką, konkurencingą ūkį³. Šių tikslų siekimas galimas pasitelkiant teises, ekonomines ir kitas socialines priemones ir veiklos būdus, plečiant viešojo ir privataus sektorių partnerystę, kuriant jai teises, institucines ir administracines sąlygas bei taikant korupcijos prevencijos mechanizmus⁴. „Viešojo ir privati partnerystė“ (toliau VPSP), kaip teisinė kategorija, Lietuvoje vartojama neseniai, priėmus 2009 m. birželio 16 d. Lietuvos Respublikos investicijų įstatymo papildymus ir pakeitimus. Juose ši partnerystė apibrėžiama taip:

„Viešojo ir privataus sektorių partnerystė – valstybės arba savivaldybės institucijos ir privataus subjekto įstatymuose nustatyti bendradarbiavimo būdai, kuriais valstybės arba savivaldybės institucija perduoda jos funkcijoms priskirtą veiklą privačiam subjektui, o privatus subjektas investuoja į šią veiklą ir jai reikalingą turtą, už tai gaudamas įstatymų nustatytą atlyginimą.“⁵

Viešojo ir privataus sektorių partnerystė Lietuvoje vis dažniau tampa mokslinio tyrimo objektu ir ji analizuojama iš įvairių požiūrių taškų. Lietuvoje ši kategorija naujosios vadybos požiūriu nagrinėta prof. A. Raipos ir E. Skietrio darbuose, D. Gudelio ir V. Rozenbergaitės, M. Dūdos, A. Pauliukevičienės straipsniuose, teisiniu požiūriu S. Urbonavičiaus ir kitų autorių darbuose. Užsienio literatūroje viešojo ir privataus sektorių partnerystė transporto srityje plačiau nagrinėjama profesorių E. Iossa ir

- 1 Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. sausio 28 d. nutarimas Nr. 50 „Dėl valstybės valdymo tobulinimo komisijos (Saulėlydžio komisijos) sudarymo“. *Valstybės žinios*. 2009, Nr. 13-514.
- 2 Lietuvos Respublikos Seimo 2008 m. gruodžio 9 d. nutarimas Nr. XI-52 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“. *Valstybės žinios*. 2008, Nr. 146-5870.
- 3 Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. rugsėjo 11 d. nutarimas Nr. 1160 „Dėl nacionalinės darnaus vystymo strategijos“. *Valstybės žinios*. 2003, Nr. 89-4029.
- 4 Lietuvos Respublikos Seimo 2008 m. gruodžio 9 d. nutarimas Nr. XI-52 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“. *Valstybės žinios*. 2008, Nr. 146-5870. IX skyrius 271 p.
- 5 Lietuvos Respublikos Seimo 2009 m. birželio 16 d. įstatymas Nr. XI-299 „Investicijų įstatymo 2,4 straipsnių papildymo ir pakeitimo įstatymo papildymo ketvirtuoju skirsniu¹ įstatymas“. *Valstybės žinios*. 2009, Nr. 77-3164.

D. Martimort⁶, E. Juan ir L. Trujillo straipsniuose⁷, kitose srityse profesorių E. Sadka,⁸ A. Eustache⁹, profesoriaus C. Bovis¹⁰, D. Hall¹¹ ir kitų autorių darbuose. Minėtų Lietuvos autorių straipsniuose analizuojama viešojo ir privataus sektorių partnerystės genezė pasaulyje ir Lietuvoje, jos socialinio poveikio vertinimo teoriniai ir praktiniai aspektai, partnerystės formos ir kiti aktualūs klausimai.

Žvelgiant į partnerystės kategoriją etimologiniu požiūriu tai yra santykis tarp asmenų ar grupių, kuris pasireiškia abipusiu bendradarbiavimu ir atsakomybe siekiant bendro tikslo¹². JAV ir Jungtinėje Karalystėje viešosios ir privačios partnerystės (*public private partnership*) kategorija pradėta vartoti 1980 m., įtraukiant privatų sektorių į miestų plėtros¹³ viešąjį administravimą. Vėliau šios partnerystės kategorijos suvokimas, veikiamas daugelio teisinių, ekonominių ir kitokių socialinių veiksnių įvairiose šalyse, išgyveno įvairias kaitos tendencijas. Praėjusį dešimtmetį minėtų sektorių partnerystės plėtra pateko į kai kurių valstybių – Jungtinės Karalystės, Australijos, Kanados, Airijos – vyriausybių ir vietos valdžios institucijų darbotvarkę. Siekdamos plačiau išnaudoti viešojo ir privataus sektorių partnerystės galimybes, vyriausybės ir vietos valdžios institucijos steigia specialius padalinius¹⁴. Lietuvoje viešojo ir privataus sektorių partnerystės plėtotę labiausiai vykdo finansų, ūkio, susisiekimo bei kitos viešojo administravimo institucijos. Vertinant VPSP sėkmės pavyzdžius pasaulyje, yra aišku, kad tarpsektorinis bendradarbiavimas duoda įspūdingus rezultatus ir akivaizdžią naudą piliečiams ir verslui bei visai tų šalių ekonomikai¹⁵.

Temos aktualumas ir tyrimo problemos. Viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų efektyvumas šiuo metu tampa dar aktualesnis, kadangi abiejų sektorių finan-

-
- 6 Iossa, E.; Martimort, D. The theory of incentives applied to the transport sector. *The institut D' économie industrielle* [interaktyvus]. 2009 [žiūrėta 2010-09-01]. <http://idei.fr/doc/by/martimort/idei_rapport13.pdf>; Iossa, E.; Martimort, D. The Simple Micro-Economics of Public-Private Partnerships [interaktyvus]. 2008 [žiūrėta 2010-09-01]. <<http://www.bristol.ac.uk/compo/publications/papers/2008/wp199.pdf>>.
 - 7 Eustache, A.; Juan, E.; Trujillo, L. Handbook of Transport Economics. Public-Private Partnerships in Transport⁷ [interaktyvus]. *Social Science Research Papers*. 2007 [žiūrėta 2010-09-01]. <http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1072402##>.
 - 8 Sadka, E. Public-Private Partnerships: Public-Economics Perspectives. *CESifo Economic Studies*. 2007, 53(3): 466–490.
 - 9 Burns, Ph.; Eustache, A. *Infrastructure Concessions, Information Flows, and Regulatory Risk*. Washington, DC: The World Bank Group, 1999 [interaktyvus]. [žiūrėta 2010-09-01]. <<http://rru.worldbank.org/documents/publicpolicyjournal/203burns.pdf>>.
 - 10 Bovis, C. Public-private partnerships in the 21st century. *ERA Forum, Scripta Iuris Europaei*. 2010, 11(3): 379–398.
 - 11 Hall, D. *PPPs: a critique of the green paper*. Discussion Paper. London: Public Services International Research Unit (PSIRU), 2004 [interaktyvus]. [žiūrėta 2010-09-01]. <<http://gala.gre.ac.uk/3788/1/2004-07-U-ECPPP.pdf>>.
 - 12 Internetiniai žodynai [interaktyvūs]. [žiūrėta 2010-11-01]. <<http://www.answers.com/topic/partnership>>; <<http://www.audioenglish.net/dictionary/partnership.htm>>.
 - 13 Kumar, S.; Jayasankar, C. Public-Private Partnerships in Urban Infrastructure. *Kerama Calling*. 2004, p. 36–37.
 - 14 Gudelis, D.; Rozenbergaitė, V. Viešojo ir privataus sektorių partnerystės galimybės. *Viešojo politika ir administravimas*. 2004, 8: 59.
 - 15 Bell, A. G. Public-Private Partnerships: Creating Tomorrow's Infrastructure. *American Council of Engineering Companies of California* [interaktyvus]. California, 2008 [žiūrėta 2010-10-01]. <<http://www.ijonline.com/Downloads/Marketing/4ca4e2de-c5da-45e9-a562-c50fefa29e3c.pdf>>.

sinės galimybės šiuo metu išgyvena sunkmetį. Todėl visuomenė kaip niekad tikisi viešojo sektoriaus efektyvaus darbo ir gerų kokybinių rodiklių. Viešojo sektoriaus veiklos efektyvinimas, panaudojant teisinio reguliavimo galimybes, šiame straipsnyje suprantamas kaip kokybiškesnių viešųjų paslaugų, darbų teikimas naudojant turimus išteklius ir sujungiant privataus sektoriaus siūlomas galimybes įgyvendinat bendrus projektus su privačiu sektoriumi, tačiau su mažesnėmis lėšomis.

Šiuo metu vykdoma teisinė politika VPSP partnerystės srityje išryškina kelias problemas. Pirma, kai nėra aiškiai išanalizuoti visuomenės poreikiai konkrečiam laikotarpiui, kuriuos būtų galima įgyvendinti, taikant VPSP formas, bei fragmentiškai modeliuojama pati viešojo ir privataus sektorių vizija, tikslai, uždaviniai, pagrindinės kryptys, tai turi neigiamos įtakos tokių projektų atsiradimui ir vykdymui. Antra problema, atsiradus VPSP poreikiui, kad nėra teisinės galimybės viešai susipažinti su visais numatomais vykdyti, vykdomais ir įvykdytais projektais. Suprantama, kad šios sutartys gali turėti komercinę paslaptį, todėl svarbu, kad teisinio sužinojimo būdai ir metodai būtų taikomi nepažeidžiant komercinės paslapties. Kadangi viešojo sektoriaus veikla vadovaujasi viešumo principu, komercinė paslaptis, kuria labiau vadovaujasi privatus sektorius, gali būti kliūtis visuomeninių poreikių užtikrinimui. Trečia, VPSP projektai visuomenės gali būti vertinami skirtingai. Problema išryškėja, kai nėra pakankamai pateikta analitinės viešojo sektoriaus atstovų informacijos, kuri leistų suinteresuotiems asmenims susipažinti su VPSP projektų teigiamais ar neigiamais aspektais. Žiniasklaidos atstovai gali suformuoti iškreiptą nuomonę, todėl svarbu, kad šie pavyzdžiai būtų viešiniami, specialistai analizuotų ir vertintų įvairius bendradarbiavimo padarinius, taip pat ir padarytas klaidas.

Apžvelgus tarpsektorinės partnerystės problemų visumą ir atsižvelgus į dabartinę VPSP projektų teisinio reguliavimo kaitos aplinką Lietuvoje, mokslinio tyrimo objektas šiame straipsnyje buvo nukreiptas į VPSP pačių projektų socialinį teisinį poreikį ir realią jo įgyvendinimo būtinybę. Mokslinio tyrimo objektas – VPSP poreikių ir teisinių galimybių santykis.

Straipsnio tikslas. Atskleisti viešojo ir privataus sektorių partnerystės poreikį Lietuvoje ir teisines galimybes bei viešojo ir privataus sektorių bendradarbiavimo prielaidas.

Siekiant iškelto tikslo numatyti šie uždaviniai:

1. Įvertinti viešojo sektoriaus politinę valią, įgyvendinat viešojo ir privataus sektorių partnerystės plėtotę.
2. Pateikti informaciją apie VPSP poreikį Lietuvoje.
3. Apžvelgti įgyvendintus projektus.
4. Įvertinti informacijos apie pilotinius, vykdomus ir įvykdytus VPSP būdu projektus pasiekiamumą.
5. Pateikti rekomendacijas, kaip tobulinti VPSP projektų įgyvendinimą Lietuvoje.

Metodai. Straipsnyje taikomas mokslinės literatūros lyginamasis, aprašomasis metodas, dokumentų analizės, sisteminės analizės, statistinių duomenų antrinės analizės ir kiti bendrieji mokslinio pažinimo metodai.

Literatūros šaltinių analizė padėjo pasirinkti straipsnio temą, atrinkti mokslinio tyrimo metodus, atskleidžiančius VPSP problemas, leido įvertinti kitų specialistų nuo-

mones, rasti savo tyrimui faktus patvirtinančią arba prieštaraujančią jiems informaciją. Taikant dokumentų analizės metodą daugiausiai aktualios informacijos pavyko rasti Lietuvos Respublikos norminiuose teisės aktuose ir Europos Sąjungos šalių ataskaitose apie VPSP principu vykdomus projektus.

Antriniai tyrimo šaltiniai (jie nėra paremti tiesioginiu autorės dalyvavimu ar stebėjimu), ypač internetinių šaltinių analizė papildomai padėjo suformuluoti išvadas ir pasiūlymus, kaip tobulinti VPSP plėtotę Lietuvoje.

1. Viešojo sektoriaus politinė valia įgyvendinat viešojo ir privataus sektorių partnerystės plėtotę

Lietuvos Vyriausybė vadovaudamasi Ūkio ekonominės plėtros iki 2015 metų ilgalaikę strategija¹⁶, Nacionaline darnaus vystymosi strategija¹⁷ ir kitomis strategijomis bei programomis ieško naujesnių teisinių būdų ir priemonių patenkinti visuomenės poreikius ir siekia įgyvendinti Vyriausybės programoje nustatytus tikslus: gyvenimo kokybės gerinimą, verslo skatinimą, mokslo ir inovacijų plėtrą, viešojo saugumo užtikrinimą ir kitus. Šiems tikslams pasiekti Vyriausybė tarp kitų teisinių, ekonominių priemonių ir būdų siūlo išplėsti viešojo ir privataus sektorių partnerystę, sukuriant jai teises, institucines ir administracines sąlygas bei korupcijos prevencijos mechanizmus¹⁸.

Analizuojant viešojo administravimo subjektų veiklą, įgyvendinant viešojo ir privataus sektorių partnerystę jaučiama teigiama politinė valia¹⁹ reikštis šiam institutui Lietuvoje, tačiau trūksta sisteminio požiūrio. Teigiamas dalykas, kad šiuo metu egzistuojantys teisiniai pagrindai sudaro sąlygas taikyti šias VPSP formas:

- *koncesiją* (pagal Koncesijų įstatymą) – kai viešojo sektoriaus subjektas suteikia privataus sektoriaus subjektui (koncesininkui) leidimą vykdyti ūkinę komercinę veiklą, susijusią su infrastruktūros objektų projektavimu, statyba, plėtra, atnaujinimu, pakeitimu, remontu, valdymu, naudojimu ir (ar) priežiūra, teikti viešąsias paslaugas, valdyti ir (ar) naudoti valstybės, savivaldybės turtą (tarp jų eksploatuoti gamtos išteklius), o koncesininkas pagal koncesijos sutartį prisiima

16 Lietuvos ūkio ekonominės plėtros iki 2015 metų ilgalaikę strategija. Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos internetinis puslapis [interaktyvus]. Vilnius, 2010 [žiūrėta 2010-08-05]. <http://www.ukmin.lt/lt/strategija/ilgalaikę_ukio.php>.

17 Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. rugšėjo 16 d. nutarimas Nr. 1247 „Dėl nacionalinės darnaus vystymosi strategijos patvirtinimo ir įgyvendinimo“ pakeitimo“. *Valstybės žinios*. 2009, Nr. 121-5215.

18 Lietuvos Respublikos Seimo 2008 m. gruodžio 9 d. nutarimas Nr. XI-52. „Dėl Lietuvos Respublikos vyriausybės programos“. *Valstybės žinios*. 2008, Nr. 146-5870. IX skyrius 271 p.

19 Seimas – valstybės valdžios institucija, savo prigimtimi ir esme politinio pobūdžio institucija, kurios sprendimuose atsispindi Seimo narių daugumos politinė valia, kurios sprendimai grindžiami politiniais susitarimais, įvairiais politiniais kompromisais ir pan. Žr. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2004 m. kovo 31 d. išvadą „Dėl Lietuvos Respublikos Prezidento Rolando Pakso, kuriam pradėta apkaltos byla, veiksmų atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“. Byla Nr. 14/04. Kitas KT nutarimas: Seimo sprendimuose atsispindi Seimo narių daugumos politinė valia. Žr. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2006 m. balandžio 4 d. nutarimą „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo statuto 73 straipsnio 3 dalies (1998 m. gruodžio 22 d. redakcija) atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“. Byla Nr. 24/05-04/06.

visą ar didžiąją dalį su tokia veikla susijusios rizikos bei atitinkamas teises ir pareigas, ir jo atlyginimą už šią veiklą sudaro tik teisės užsiimti atitinkama veikla suteikimas ir pajamos iš tokios veiklos ar tokios teisės suteikimas ir pajamos iš tokios veiklos kartu su atlyginimu, mokamu koncesininkui suteikiančiosios institucijos, atsižvelgiant į jos prisiimtą riziką;

- *valdžios ir privataus subjektų partnerystę* (pagal Investicijų įstatymą) – kai privatus subjektas valdžios ir privataus subjektų partnerystės sutartyje nustatytais sąlygomis investuoja į valdžios subjekto funkcijoms priskirtas veiklos sritis ir šiai veiklai vykdyti reikalingą valstybės arba savivaldybės turtą ir vykdo tose srityse tam tikrą nustatytą veiklą, už kurią privačiam subjektui atlyginimą moka valdžios subjektas;
- *mišraus kapitalo įmonių steigimą* (pagal Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymą) – kai konkrečiai veiklai vykdyti steigiamas mišraus kapitalo juridinis asmuo ir valstybės ar savivaldybių turtas yra investuojamas kaip viešojo sektoriaus įnašas į bendros įmonės kapitalą²⁰.

Nors Koncesijų įstatymas priimtas 1996 m., tačiau pirmojoje šio įstatymo redakcijoje nebuvo minima viešojo ir privataus sektoriaus partnerystė. 2003 m. birželio 24 d. priimtame Koncesijų įstatymo pakeitimo įstatyme apibrėžiant Koncesijos sampratą atsiranda socialiniuose moksluose žinomas terminas „viešosios paslaugos“²¹, o 2004 m. balandžio 29 d. atsiranda terminas „viešojo darbų koncesija“ ir tik 2009 m. birželio 30 d., daugiau negu po 10 metų, atsiranda terminas „viešojo ir privataus sektorių partnerystė“. Tuo tarpu Investicijų įstatyme aiškiai apibrėžtas terminas „viešojo ir privataus sektorių partnerystė“ atsirado 2009 m. birželio 16 d., nors įstatymas priimtas prieš dešimtmetį, t. y. 1999 m. liepos 7 d.²² Kadangi teisės aktai neformalizavo VPSP tikslo, pagrindinių krypčių, nebuvo aišku, ko tikimasi iš šios partnerystės, tai viešojo sektoriaus atstovai bandė šią spragą užpildyti dalyvaudami konferencijose ir aiškindami VPSP naudą, tikslus, trūkumus, taikymo priežastis, bruožus, partnerystės grėsmes bei kitus aktualius klausimus. Viešojo administravimo institucijų atstovai pripažino, kad taikant VPSP būdus galima tenkinti visuomenės poreikius, gerinant infrastruktūrą ir paslaugų kokybę. Lietuvos Respublikos finansų ir Ūkio ministerijų atstovų teigimu, Lietuvoje yra viešojo ir privataus sektorių partnerystės poreikis. T. Jagminas²³ skiria šias prielaidas VPSP projektų įgyvendinimui: ekonomikos skatinimo poreikis, viešųjų paslaugų restruktūrizacijos potencialas, nepakankamas viešosios infrastruktūros finansavimas, blogėjanti viešosios infrastruktūros būklė, viešųjų pastatų energetinio efektyvumo didinimo po-

20 Lietuvos Respublikos finansų ministerija [interaktyvus]. Vilnius, 2010 [žiūrėta 2010-08-05]. <<http://www.finmin.lt/web/finmin/ppp/lt>>.

21 Lietuvos Respublikos Koncesijų įstatymo pakeitimo įstatymas. *Valstybės žinios*. 2003, Nr. 70-3163.

22 Lietuvos Respublikos investicijų įstatymo 2, 4 straipsnių papildymo ir pakeitimo įstatymo papildymo ketvirtuoju skirsniu¹ įstatymas. *Valstybės žinios*. 2009, Nr. 77-3164.

23 Lietuvos Respublikos Ūkio ministro visuomeninis konsultantas investicijų skatinimo klausimais.

reikis²⁴. Tuo tarpu A. Vičkačkienė²⁵ paastrina ir bando išryškinti partnerystės naudą neužmiršdama paminėti ir trūkumus. Ji akcentuoja, kad plėtojant tokią partnerystę gali būti: užtikrinamos reikiamos investicijos į viešąjį sektorių bei efektyvesnis valstybės lėšų valdymas, užtikrinamas savalaikis ir kokybiškesnis viešųjų paslaugų teikimas, investiciniai projektai įgyvendinami nustatytu laiku bei nereikalauja papildomų viešojo sektoriaus išlaidų, privataus sektoriaus subjektui suteikiama galimybė užtikrinti ilgalaikes pajamas, vykdant partnerystės projektus, panaudojami privataus sektoriaus gebėjimai ir patirtis, tinkamai paskirstant riziką, mažinamos jos valdymo išlaidos, turtas, sukurtas pagal partnerystės sutartis, gali būti apskaitomas ne viešojo sektoriaus balanse. Kalbėdama apie VPSP trūkumus A. Vičkačkienė pabrėžia, kad VPSP nėra stebuklinga išeitis, kadangi VPSP taikymo mastus reikia derinti su valstybės / savivaldybės finansinėmis galimybėmis; nukeliant su partnerystės projektu susijusius viešojo sektoriaus mokėjimus į ateitį, gali būti neigiamai paveikti vėlesnių laikotarpių viešojo sektoriaus fiskaliniai rodikliai; paslaugų pirkimas taikant partnerystę trunka ilgiau ir gali kainuoti daugiau, palyginti su tradiciniais viešaisiais pirkimais; partnerystės projektų sutartys yra ilgalaikės, sudėtingos bei santykinai nelanksčios, kadangi sunku iš anksto numatyti ir įvertinti visus veiksnius, galinčius ateityje turėti įtakos vykdant numatomą veiklą²⁶. T. Jagminas teigia, kad VPSP – tai „įrankis viešojo sektoriaus reformai“, „veiksmingesnės, pigesnės, patikimesnės viešosios paslaugos“, „padeda padidinti viešųjų paslaugų kokybę, nedidinant viešųjų išlaidų dalies“ ir kt.²⁷ Atskirų ministerijų atstovų pranešimai konferencijose, ministerijų inicijuoti pilotiniai projektai²⁸, Ūkio ministerijos parengta VPSP skatinimo 2010–2012 m. programa²⁹ išreiškia aiškią Lietuvos Respublikos Vy-

24 Jagminas, T. Viešojo ir privataus sektoriaus partnerystės skatinimo programa. 2009 m. gruodžio 2 d. konferencijos „Viešojo ir privataus sektoriaus partnerystė: valstybės politika ir teisinė aplinka“ medžiaga. Vilnius: Advokatų profesinė bendrija MAQS Law Firm, 2009.

25 Lietuvos Respublikos finansų ministerijos Turto valdymo departamento direktorė.

26 Vičkačkienė, A. Viešojo ir privataus sektorių partnerystės (VPSP) teisinis reglamentavimas Lietuvoje. 2009 m. gruodžio 2 d. konferencijos „Viešojo ir privataus sektoriaus partnerystė: valstybės politika ir teisinė aplinka“ medžiaga“. Vilnius: Advokatų profesinė bendrija MAQS Law Firm, 2009.

27 Jagminas, T., *supra* note 25.

28 Ūkio ministerija, siekdama skatinti viešojo ir privataus sektorių bendradarbiavimą, inicijavo viešojo ir privataus sektorių partnerystės pilotinių (pavyzdinių) projektų (toliau – pilotiniai projektai) įgyvendinimą ir kvietė ministerijas bei savivaldybes teikti siūlymus dėl šių projektų parengimo.

Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko 2009 m. liepos 15 d. potvarkiu Nr. 281 sudaryta darbo grupė atrinko šešis pilotinius projektus iš sveikatos apsaugos, švietimo, transporto, socialinio būsto, viešosios tvarkos bei visuomenės apsaugos sričių.

Pilotiniai projektai: 1. VŠĮ Vilniaus universiteto vaikų ligoninės naujo korpuso statyba. Teikėjas – Sveikatos apsaugos ministerija; 2. Vilniaus Balsių mokyklos (kartu su ambulatorija) statybos ir valdymo projektas. Teikėjas – Vilniaus m. savivaldybė; 3. Daugiabučių namų, skirtų socialiniam būstui, statyba Alytaus m. Teikėjas – Alytaus m. savivaldybė; 4. Policijos departamento prie VRM Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato areštinės Vilniuje, Birželio 23-iosios g. 10, statyba (projekto vertė – 43,5 mln. Lt) ir Policijos departamento prie VRM Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato Vilniaus miesto 1-ojo ir 5-ojo policijos komisariatų pastato Vilniuje, P. Vileišio g. statyba. Teikėjas – Vidaus reikalų ministerija; 5. Pravieniškių 1-ųjų pataisos namų teritorijoje esančių nenaudojamų pastatų rekonstravimas į kalėjimą. Teikėjas – Teisingumo ministerija; 6. Palangos m. aplinkkelio projektas. Teikėjas – Susisiekimo ministerija.

29 Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. balandžio 7 d. nutarimas Nr. 415 „Dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės skatinimo 2010–2012 metų programos patvirtinimo“. *Valstybės žinios*. 2010, Nr. 46-2212.

riausybės politinę valią. Atskiros ministerijos taip pat labai prisideda prie VPSP koncepcijos plėtotės, kaip antai, Susisiekimo ministerija atliko galimybių ir poreikių identifikavimo studiją ir pabrėžė, kad itin tikslinga taikyti VPSP modernizuojant Lietuvos miestų transporto sistemas, plečiant kelių ir vandens transporto infrastruktūrą. Be to, Susisiekimo ministerija 2007 m. inicijavo „Lietuvos transporto sistemos modernizavimo ir plėtros galimybės, taikant VPSP finansavimo modelį“ studiją. Remdamasi šia studija ji pateikė rekomendacijas, identifikavo problemas, nustatė investicijų poreikio sumas, pasiūlė galimus 11 pilotinius projektus bei nurodė kitus svarbius faktorius. Transporto sektorių, remdamasi atlikta studija, Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerija įvardijo kaip didžiausią privataus kapitalo pritraukimo potencialą³⁰.

A. Vičkačkienė, T. Jagminas bei kiti viešojo administravimo subjektai, analizuodami Lietuvos visuomenės VPSP poreikį, viešojo ir privataus sektorių bendradarbiavimo naudą iš esmės parodo politinę Lietuvos Respublikos valią skatinti, supažindinti su viešojo ir privataus sektorių partnerystės taikymo galimybėmis. Kad politinė valia plėtojant VPSP projektus svarbus veiksnys ne tik Lietuvai, galima suprasti analizuojant Europos VPSP 2009 metų ataskaitą³¹ arba vertinant mokslinių leidinių pateiktą medžiagą. Juose nurodoma, pavyzdžiui, kad vyriausybės politinės paramos trūkumas Lotynų Amerikos ir Karibų šalyse stabdo VPSP projektų plėtrą³². Rusų autoriai teigia, kai įgyvendinant VPSP projektus svarbi politinė valia, kuri privalo užtikrinti viešąjį interesą³³. Lietuvoje Finansų ministerija vadovaudamasi politine valia yra suformulavusi konkrečias užduotis, atitinkančias Lietuvos Respublikos Vyriausybės programą, kurių įgyvendinimas turėtų skatinti VPSP, kaip antai: rengti teisinę bazę, reikalingą partnerystei vystyti bei įgyvendinti; dalyvauti kuriant viešojo ir privataus sektorių partnerystės administracinę sistemą ir koordinuoti šios sistemos veiklą; teikti išvadas (arba nuomones) dėl konkrečių partnerystės projektų (tarp jų ir koncesijų) finansinių modelių finansavimo galimybių bei galimos įtakos valstybės fiskaliniams rodikliams; kaupti nacionalinio ir tarptautinio partnerystės proceso praktiką, ją analizuoti ir skleisti patirtį³⁴.

30 Mačiulis, A. PPP principo taikymo transporto sektoriuje perspektyvos. 2009 m. gruodžio 2 d. konferencijos „Viešojo ir privataus sektoriaus partnerystė: valstybės politika ir teisinė aplinka“ medžiaga. Vilnius: Advokatų profesinė bendrija MAQS Law Firm, 2009.

31 Bointon, R., et al. European PPP report 2009. European PPP expertise centre. *DLA Piper* [interaktyvus]. 2009 p. 23 [žiūrėta 2010-10-01]. <<http://www.bei.org/epec/attachments/European%20PPP%20Report%202009.pdf>>.

32 Iossa, E.; Spagnolo, G.; Velez, M. *Contract design in PPP*. Report prepared for the World bank, 2007, p. 8.

33 Varnavskij, V. G.; Klimenko, A. V.; Korolev, V. A. *Gosudarstvenno-chasnoe partnerstvo. Teorija i praktika*. [Public private partnership. Theory and practice]. Moskva: Izdatelskij dom gosudarstvennogo universiteta-vysshej shkoly ekonomiki, 2010, p. 19.

34 Lietuvos Respublikos finansų ministerija [interaktyvus]. Vilnius, 2010 [žiūrėta 2010-03-22]. <<http://www.finmin.lt/web/finmin/ppp>>.

1 lentelė. Politinė valia, išreikšta teisės aktais, įgyvendinant VPSP plėtotę Lietuvoje

Teisės aktai (teisės aktų sąrašas nėra baigtinis)	Pagrindiniai numatomi tikslai plėtojant viešojo ir privataus sektorių partnerystę bei įgyvendinti klausimai (nurodyti pagrindiniai)
Lietuvos Respublikos Seimo 2008 m. gruodžio 9 d. nutarimas Nr. XI-52 „Penkioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės veiklos programa“. <i>Valstybės žinios</i> . 2008, Nr. 146-5870	<ul style="list-style-type: none"> – imsimės ryžtingų priemonių, kad viešieji pirkimai vyktų kuo efektyviau ir skaidriau. Optimizuosime viešojo privataus sektorių išteklius, skiriamus viešųjų pirkimų procedūroms atlikti – išplėsime viešojo ir privataus sektorių partnerystę, sukurdami jai teises, institucines ir administracines sąlygas bei korupcijos prevencijos mechanizmą – skatinsime viešojo ir privataus kapitalo partnerystės projektus, užtikrindami efektyvesnį viešųjų funkcijų vykdymą, pritraukdami privačias investicijas į viešojo sektoriaus reguliavimui priskirtinas veiklos sritis – remiantis viešųjų pirkimų procedūromis Lietuvoje per metus įvykdoma pirkimų beveik už 13 mlrd. litų. Imsimės ryžtingų priemonių siekdami, kad viešieji pirkimai vyktų efektyviau bei skaidriau. Optimizuosime viešojo ir privataus sektorių išteklius, skiriamus viešųjų pirkimų procedūroms atlikti – sukursime teisinę bazę, leidžiančią skaidriai taikyti viešojo ir privataus kapitalo partnerystės modelį įgyvendinant susisiekimo infrastruktūrinius projektus – veiksmingiau naudosime ES paramą ir plėtosime viešojo ir privataus verslo partnerystę, šilumos ūkio bei pastatų modernizavimo ir renovacijos projektus
Lietuvos Respublikos Seimo 1996 m. rugsėjo 10 d. priimtas Koncesijų įstatymas. <i>Valstybės žinios</i> . 1996, Nr. 92-2141; 2003, Nr. 70-3163; 2004, Nr. 73-2533; 2006, Nr. 82-3251	<ul style="list-style-type: none"> – nustato koncesijos Lietuvos Respublikoje sampratą, koncesijos sutarties dalyką, koncesininkų atrankos ir koncesijų suteikimo tvarką, suteikiančiųjų institucijų bei koncesininkų įgaliojimus, teises ir pareigas, koncesijos sutarčių turinį, taip pat nustato su tuo susijusius santykius – reglamentuota viešoji darbų koncesija
Lietuvos Respublikos Seimo 2009 m. birželio 16 d. priimtas Investicijų įstatymo 2, 4 straipsnių papildymo ir pakeitimo ir įstatymo papildymo ketvirtuoju ¹ skirsniu įstatymas. <i>Valstybės žinios</i> . 2009, Nr. 77-3164	<ul style="list-style-type: none"> – reglamentuota viešojo ir privataus sektorių partnerystė ir valdžios ir privataus subjektų partnerystė
Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. spalio 24 d. nutarimas Nr. 1290 „Dėl metodinę ir konsultacinę pagalbą teikiančio viešojo juridinio asmens įgaliojimo ir jo funkcijų nustatymo“. <i>Valstybės žinios</i> . 2009, Nr. 124-5339.	<ul style="list-style-type: none"> – viešoji įstaiga Centrinė projektų valdymo agentūra įgaliota teikti metodinę ir konsultacinę pagalbą koncesijų suteikimo klausimais rengiant ir įgyvendinant valdžios ir privataus subjektų partnerystės projektus

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. balandžio 7 d. nutarimas Nr. 415, kuriuo patvirtinta Viešojo ir privataus sektorių partnerystės skatinimo 2010–2012 metų programa. <i>Valstybės žinios</i> . 2010, Nr. 46-2212	– spartinti viešojo ir privataus sektorių partnerystę
Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2010 m. birželio 4 d. įsakymas Nr. 4-431 „Dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės skatinimo 2010–2012 metų programos įgyvendinimo priemonių plano patvirtinimo“. <i>Valstybės žinios</i> . 2010, Nr. 67-3376	– patvirtintas Viešojo ir privataus sektorių partnerystės skatinimo 2010–2012 metų programos įgyvendinimo priemonių planas
Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2010 m. liepos 16 d. įsakymas Nr. 4-538 „Dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės tikslingumo kriterijų nustatymo ir metodinių rekomendacijų dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės taikymo tikslingumo kriterijų patvirtinimo“. <i>Valstybės žinios</i> . 2010, Nr. 87-4620	– nustatyti viešojo ir privataus sektorių partnerystės taikymo tikslingumo kriterijai investicijų projektams – nustatyta, kad investicijų projektai, įtraukiami į ilgalaikius VPSP investicijų projektų planus, turi atitikti visus kriterijus
Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. lapkričio 11 d. nutarimas Nr. 1480 „Dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės“. <i>Valstybės žinios</i> . 2009, Nr. 137-5998	– patvirtinti Viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų rengimo ir įgyvendinimo taisyklės, kuriomis būtų reglamentuotas partnerystės projektų rengimas, vertinimas, įgyvendinimas, nustatytos partnerystės procese dalyvaujančių institucijų teisės, pareigos ir atsakomybė bei rizikos paskirstymas tarp partnerystės projekto šalių – sudaryti Viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų komisiją
Lietuvos Respublikos Seimo 2010 m. gruodžio 23 d. Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 2 ir 19 straipsnių papildymo įstatymas Nr. XI-1258. <i>Valstybės žinios</i> . 2010, Nr. 158-8020	– reglamentuota institucinė viešojo ir privataus sektorių partnerystė
Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2009 m. rugpjūčio 7 d. įsakymas Nr. 1V-436 „Dėl 2007–2013 m. Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksnių programos 4 prioriteto „Administracinių gebėjimų stiprinimas“ ir „Viešojo administravimo efektyvumo didinimas“ įgyvendinimo priemonės VP1-4.1-VRM-06-V „Viešojo ir privataus sektorių partnerystė“ įgyvendinimo rodiklių matavimo ir skaičiavimo metodikos patvirtinimo“. <i>Valstybės žinios</i> . 2009, Nr. 97-4109.	– nustatyta VPSP įgyvendinimo rodiklių matavimo ir skaičiavimo metodika

<p>Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2009 m. rugpjūčio 12 d. įsakymas Nr. 1V-437 „Dėl valstybės projektų, finansuotųjų pagal 2007–2013 m. žmoniškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 4 prioriteto „Administracinių gebėjimų stiprinimas ir viešojo administravimo efektyvumo didinimas“ įgyvendinimo priemonę VP1-4.1-VRM-06-V „Viešojo ir privataus sektoriaus partnerystė“, sąrašo Nr. 01 patvirtinimo“. <i>Valstybės žinios</i>. 2009, Nr. 98-4149</p>	<ul style="list-style-type: none"> – sukurti VPSP kompetencijos centrą, išvystant jo gebėjimus ir užtikrinant reikiamus išteklius jo veiklai vykdyti – parengti metodinę medžiagą, rekomendacijas, tipinius ir kitus dokumentus, susijusius su VPSP proceso tobulinimu bei išvystymu ir VPSP projektų įgyvendinimu, teikti metodinę konsultacinę pagalbą – kaupti ir keistis nacionaline ir tarptautine VPSP projektų parengimo ir įgyvendinimo patirtimi bei ją skleisti tobulinant viešojo ir privataus sektorių subjektų gebėjimus
<p>Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. spalio 14 d. nutarimas „Dėl metodinę ir konsultacinę pagalbą teikiančio viešojo juridinio asmens įgaliojimo ir jo funkcijų nustatymo“. <i>Valstybės žinios</i>. 2009, Nr. 124-5339</p>	<ul style="list-style-type: none"> – viešoji įstaiga Centrinė projektų valdymo agentūra įgaliota teikti metodinę ir konsultacinę pagalbą koncesijų suteikimo klausimais rengiant ir įgyvendinant valdžios ir privataus subjektų partnerystės projektus
<p>Viešosios įstaigos Audito ir apskaitos tarnybos direktoriaus 2009 m. gruodžio 29 d. įsakymas Nr. VAS-11 „Dėl 27-ojo verslo apskaitos standarto „koncesijos sutartys“ tvirtinimo“. <i>Valstybės žinios</i>. 2009, Nr. 159-7269</p>	<ul style="list-style-type: none"> – nustatyti ūkinių operacijų ir ūkinių įvykių, susijusių su koncesijos, viešojo ir privataus sektorių partnerystės ir kitomis panašaus pobūdžio sutartimis (toliau – koncesijos sutartys), registravimo apskaitoje ir pateikimo finansinėse ataskaitose tvarką
<p>Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2010 m. rugsėjo 30 d. įsakymas Nr. 1S-140. <i>Valstybės žinios</i>. 2010, Nr. 120-6168</p>	<ul style="list-style-type: none"> – patvirtintos Konkurencinio dialogo taikymo rekomendacijos

Pateikta trumpa teisės aktų analizė parodo, kad iš pradžių buvo sukurtas VPSP institutas, o tik po to pradėta galvoti, kaip jį įgyvendinti priimant programą, metodiką, nustatant tikslingumo kriterijus ir kita. Regis, viešojo ir privataus sektoriaus partnerystės institutas, atsiradęs teisės aktuose, neužtikrino šios partnerystės plėtotės, kol nebuvo priimti kiti teisės aktai. Analizuojant sisteminiu požiūriu reikėtų pradėti kaip tik nuo strategijos, kurioje būtų suformuluota viešojo ir privataus sektorių partnerystės vizija, tikslai, uždaviniai, pagrindinės kryptys, galimi bendradarbiavimo modeliai, pateikta aplinkos veiksnių analizė ir kiti strategijai svarbūs aspektai. Vadovaujantis priimta strategija turėtų būti priimami teisės aktai, reguliuojantys šį institutą. Dabar gi, vykstant viešojo ir privataus sektorių partnerystei, dažniausiai koncesijos būdu, pastebima, kad nepriėmus laiku teisės aktų patiriama nuostolių.

Pavyzdžiui, Kauno miesto savivaldybės administracija 2004 m. už teisinę pagalbą ir teises konsultacijas paslaugų koncesijos klausimais advokatų kontorai sumokėjo 260 tūkst. litų, nors šis koncesijos projektas buvo nutrauktas iki sutarties pasi-

rašymo³⁵. Tačiau nuo 2010 m. sausio 1 d. Vyriausybės nutarimu Nr. 1290 Centrinei projektų valdymo agentūrai (CPVA) pavesta suteikti metodinę ir konsultacinę pagalbą. Galima daryti prielaidą, kad jeigu ši agentūra būtų konsultavusi Kauno miesto savivaldybės administraciją, nebūtų tokių išlaidų valstybei. Nutrauktas LEO LT (Lietuvos elektros organizacija) projektas³⁶ išryškino kitas problemas dėl nelaiku priimto įstatymo. Kadangi nebuvo reikiamai išanalizuota, ar toks projektas aktualus ir naudingas visuomenei tenkinant jos poreikius, galima daryti prielaidą, kad jeigu būtų vadovautasi 2010 m. priimtais viešojo ir privataus sektorių partnerystės taikymo tikslingumo kriterijais, rekomendacijomis dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės taikymo tikslingumo kriterijų, LEO LT projektas būtų sėkmingesnis, tačiau LEO LT įkurta 2008 m., o jau 2009 m. išformuota, kai dar minėto teisės akto nebuvo. Darytina išvada, kad strategijos nebuvimas mažina įstatymų veiksmingumą, nes nėra ištirta ir įvertinta politinė, ekonominė ir teisinė aplinka, kurioje jie įgyvendinami. Vertinant įstatymų rengimą, leidybą, jų taikymą kaip darnią valstybinio ir teisinio reguliavimo sistemą viešojo ir privataus sektorių partnerystės srityje, svarbu suvokti, kad ši sistema socialinių sąveikų požiūriu politinėje, ekonominėje ir teisinėje aplinkoje turi atitikti bendrą sisteminių VPSP tikslą. Be to, įgyvendinat sisteminių VPSP tikslą labai svarbus viešojo sektoriaus darbuotojų atskaitingumas, jų pareiga atsiskaityti visuomenei už savo veiklą. Drįsčiau sutikti su A. Mohr nuomone, kad VPSP projektai yra iššūkis valdininkų atskaitingumui. Ši autorė akcentuoja, kad siekti gero VPSP valdymo yra svarbu ekonominei sėkmei ir visuomenės vystymuisi. Todėl tokių projektų įgyvendinimui svarbu: 1. skaidrumas ir aiškumas; 2. viešojo sektoriaus darbuotojų atskaitingumas ir kruopštumas; 3. siekimas efektyvaus ginčų sprendimo; 4. patikimumas ir VPSP projektų priežiūros buvimas³⁷. LEO LT projektas parodo, kad atskaitingumas, skaidrumas, efektyvus ginčo sprendimas, įkūrusiems ir vėliau išformavusiems šią grupę valstybės atstovams, nebuvo svarbūs. Politinė valia prasilenkė su visuomenės viešojo intereso užtikrinimu. Apžvelgiant užsienio valstybių VPSP projektų nutraukimų priežastis, galima pastebėti, kad, pavyzdžiui, Italijoje 88 procentų projektų nepavyko ar buvo nutraukti, nes trūko viešojo sektoriaus organizuotumo bei realių politinės valios pasikeitimų³⁸. Rusų mokslininkai pažymi, kad VPSP projektų sudėtingumas, neišplėtotą institucinę aplinką, viešojo sektoriaus atstovų kompetencijos bei reikiamos patirties trūkumas yra pagrindinės priežastys, dėl kurių VPSP projektai įgyvendinami ypač vangiai³⁹.

Analizuojant teisės aktus, susijusius su VPSP, ar viešojo sektoriaus atstovų pasisakymus konferencijose galima pastebėti, kad nėra lengva nustatyti VPSP strateginius

35 Andrulionis, G., *et al.* Viešojo ir privataus sektoriaus bendradarbiavimas: Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės valstybinio audito ataskaita Nr. VA-P-30-5-1 [interaktyvus]. Vilnius, 2008-01-15 [žiūrėta 2010-03-15]. <http://www.vkontrolė.lt/auditas_ataskaita.php?2136>.

36 Apie LEO LT projektą žiūrėti šio straipsnio p. 17.

37 Mohr, A. *Governance through "Public private partnerships": Gaining efficiency at the cost of public accountability?* University of Westminster. Centre for the Study of Democracy [interaktyvus]. 2004 [žiūrėta 2011-09-18]. <www.ifz.tugraz.at/.../Governance-through-public-private-partnerships-Gaining-efficiency-at-the-cost-of-public-accountability>.

38 Bointon, R., *et al.*, *supra* note 32, p. 63.

39 Varnavskij, V. G.; Klimentko, A. V.; Korolev, V. A., *supra* note 34, p. 140.

tikslus, kadangi įvairiuose dokumentuose tikslai ir uždaviniai keičiasi vietomis. Vienu atveju tai ekonominė nauda, kitu atveju – visuomeninių poreikių užtikrinimas, trečiu – viešojo sektoriaus efektyvumo didinimas ar kiti galimi tikslai. Pavyzdžiui, numatyta skatinti viešojo ir privataus sektorių bendradarbiavimą ir bendrą atsakomybę, kad būtų užtikrintas darnus vartojimas ir gamyba⁴⁰; valdžios ir privataus subjektų partnerystė taidoma, jeigu ji užtikrina efektyvų valstybės ir savivaldybės funkcijų įgyvendinimą, viešąjį interesą ir visuomenės poreikių tenkinimą⁴¹; suteikiančioji institucija, prieš skelbdama koncesijos konkursą, o tais atvejais, kai konkursas neskelbiamas, – prieš sudarydama koncesijos sutartį, privalo apsvarstyti koncesijos tikslingumą ir įvertinti jos galimą naudą visuomenės poreikiams⁴²; viešojo ir privataus sektorių bendradarbiavimas gali teikti didelę naudą visuomenei, nes įgyvendinant partnerystės projektus privatus sektorius, naudodamas savo lėšas, patirtį ir iniciatyvą, gali teikti viešąsias paslaugas, gerinti jų kokybę, sukurti ir atnaujinti viešosioms paslaugoms teikti reikalingą turta⁴³. Užsienio mokslinėje literatūroje akcentuojama, kad viešojo ir privataus sektorių partnerystė yra neaiškiai apibrėžta ir menkai išvystyta, dėl to tiek piliečių, tiek ir tyrėjų nepakankamai suprantama⁴⁴. VPSP sutarčių sudėtingumas apsunkina jų supratimą tiek finansiu, tiek vadybos aspektu. Dėl šių priežasčių šios sutartys yra sunkiai suvokiamos net parlamento nariams, ką jau kalbėti apie paprastus piliečius⁴⁵. Lietuva ne išimtis, nes čia taip pat nėra pakankamo aiškumo ir aukšto lygio kompetencijos viešojo sektoriaus darbuotojų, sudarant, vykdant VPSP sutartis, dėl to viešojo sektoriaus atstovai, susidūrę su tokiomis sutartimis, neišvengia brangiai kainuojančių klaidų. Patirties stoka, nedidelis skaičius tokių projektų nekelia kompetencijos lygmens VPSP srityje.

2. VPSP projektų poreikis Lietuvoje

Matyt, kalbant apie VPSP svarbu suprasti, kad tai ne viešasis ir privatus sektorius skyriumi, o du drauge sąveikaujantys elementai, siekiantys bendro tikslo. Bendro tikslo reikėtų pradėti siekti, kaip minėta, anksčiau, nei sukuriama bendra strategija, kuri būtų pamatas plėtoti šį bendradarbiavimą. Teisiniu reguliavimu apibrėžiant strateginius tikslus, prioritetines kryptis VPSP taptų vienas pagrindinių bendros Lietuvos ekonomikos elementų, kuris skatintų plėtrą būtiniausiose srityse. Iš Europos ekspertizų centro PPP 2009 m. ataskaitos matyti, kad kiekviena valstybė turi dominuojančias sritis, kur vykdo-

40 Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. rugsėjo 16 d. nutarimas Nr. 1247 „Dėl nacionalinės darnaus vystimosi strategijos patvirtinimo ir įgyvendinimo“ pakeitimo“. *Valstybės žinios*. 2009, Nr. 121-5215.

41 Lietuvos Respublikos investicijų įstatymas. *Valstybės žinios*. 1999, Nr. 66-2127.

42 Lietuvos Respublikos koncesijų įstatymas. *Valstybės žinios*. 1996, Nr. 92-2141.

43 Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. balandžio 7 d. nutarimas Nr. 415 „Dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės skatinimo 2010–2012 metų programos patvirtinimo“. *Valstybės žinios*. 2010, Nr. 46-2212.

44 Graeme, A. Hodge Public private partnership and legitimacy. *Monash University Faculty of Law Legal Studies Research Paper No. 2006/21*. 2007, 29(3): 318.

45 *Ibid.*, p. 323.

mi VPSP projektai, pavyzdžiui, Austrijoje⁴⁶ – tai kelių infrastruktūra, Belgijoje⁴⁷ – sporto ir kultūros objektų renovacija ir statyba, Prancūzijoje⁴⁸ – sveikatos apsauga, pastatų renovacija ir statyba, tačiau Lietuva nėra pateikusi duomenų šioje ataskaitoje.

VPSP bendradarbiavimo poreikis – tai objektyvių sąlygų, aplinkybių nulemta viešojo ir privataus sektorių būklė, situacija, kai kiekvienam iš jų reikia bendradarbiavimo, kuris padėtų jiems išspręsti kilusias problemas nuolatinei veiklai užtikrinti. Objektyvių poreikių įvertinimas yra pirmas žingsnis teisiškai reglamentuojant, organizuojant ir teikiant bendradarbiavimo partnerystės paslaugas. Bendradarbiavimo paslaugų poreikių vertinimo procedūra yra labai svarbi paslaugų teikimo sėkmei. Objektyvių poreikių vertinimo ir teisinio reguliavimo reikšmingumas grindžiamas tokiais argumentais⁴⁹:

- Poreikių vertinimas užtikrina, kad konkrečios partnerystės paslaugos bus suteiktos tiems sektoriams, kuriems labiausiai jų reikia.
- Garantuojama pasirinkti tinkamus bendradarbiavimo paslaugų teikėjus ir atitinkančias jų kompetenciją paslaugas.
- Objektyvus poreikio vertinimas užtikrina racionalų viešojo ir privataus sektorių išteklių paskirstymą.

Darytina išvada, kad atlikus išsamų visuomeninių poreikių vertinimą ir nustatius sritis, tinkamiausius paslaugos teikėjus, VPSP būdu vykdomi projektai būtų reikalingesni visuomenei.

Remiantis užsienio patirtimi, taip pat Koncesijos įstatymo 3 skirsnio nuostatomis⁵⁰, galvojant apie VPSP veiksmingumą, būtų galima skirti sritis, kuriose bendri projektai galėtų būti vykdomi Lietuvoje.

2 lentelė. Galimų vykdyti projektų Lietuvoje sritys

Ekonominė infrastruktūra	Keliai, tiltai, tuneliai, geležinkeliai, oro uostai, elektrinės, dujų terminalai, vandens valymo įrenginiai, atliekų tvarkymas, vandens tiekimas, uostai ir kt.
Socialinė infrastruktūra	Mokyklos, ligoninės, bibliotekos, socialinis būstas, vaikų globos ir rūpybos centrai, kalėjimai, poilsio centrai ir kt.

Galima pasakyti, kad įgyvendinant VPSP projektus kaimyninėse šalyse 2009 m. dėl finansų krizės ar kitų veiksnių dalis projektų yra suspenduoti, bet vykdomi projektai vertinami įspūdingomis sumomis, pavyzdžiui, Austrijoje Linzo muzikinio teatro sta-

46 Bointon, R., *et al.*, *supra* note 32, p. 123–135.

47 *Ibid.*, p. 127–135.

48 *Ibid.*, p. 147–168.

49 Argumentai pateikti remiantis A. Pumpučio straipsniu Poreikis kaip žmogaus teisių raidos pagrindas. *Teisė besikeičiančioje Europoje. Liber Amicorum Pranas Kūris*. Vilnius: MRU Leidybos centras, 2008, p. 321–335 bei A. Urmono straipsniu Nepilnamečių nusikalstamumo kontrolės objektyvieji poreikiai ir institucijų teisinis statusas. *Jurisprudencija*. 2002, 26(18): 119–127.

50 Lietuvos Respublikos koncesijų įstatymo, vietos savivaldos įstatymo pakeitimo ir papildymo įstatymas. *Valstybės žinios*. 2006, Nr. 82-3251.

tybai ruošiamasi išleisti apie 150 mln. eurų, Belgijos Ghento universiteto bendrabučių statybai kartu su privataus sektoriaus lėšomis siūloma 100 mln. eurų suma⁵¹. Lietuva pateikė, kad koncesijų sutarčių kapitalo investicijų dydis iki 2010 m. sausio 1 d. yra 238 525,11 tūkst. litų⁵².

Toliau lentelėje nurodomi A. Burkovskio⁵³ kartu su T. Jagminu pateikti Lietuvos Respublikos infrastruktūros finansavimo poreikio duomenys.

3 lentelė. Lietuvos Respublikos infrastruktūros finansavimo poreikio 2010–2035 m. duomenys

	Savivaldybės	Valstybinės institucijos	Iš viso			
Švietimas	1,370	1,554	2,924	45,72	80	692
Transporto infrastruktūra	1,311	–	1311	20,50	48	261
Kultūra	413	423	836	13,08	32	130
Sveikatos priežiūra ir socialinė apsauga	256	436	692	10,83	55	273
Sportas	294	100	394	6,16	22	38
Viešojo tvarka ir visuomenės apsauga	–	205	205	3,21	21	49
Socialinis būstas	32	–	60	0,50	10	10
	3,677	2,719	6424	100	268	1453

Išanalizavus galimas VPSP sritis Lietuvoje ir pateiktą infrastruktūros finansavimo poreikio lentelę, galima pastebėti, kad sritys iš esmės yra vienodos.

Viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektai – tai dviejų sektorių ekonominis, teisinis, vadybinis bendradarbiavimas siekiant bendrų tikslų. VPSP sujungia šių sektorių žinias siekiant bendro tikslo, kuris galėtų užtikrinti šių sektorių norimą bendradarbiavimą. Racionaliai sujungiant šių sektorių išteklius, išnaudojant pranašumus galima kokybiškai ir efektyviai patenkinti visuomenės poreikius. Visuomenės poreikiai – tai visos visuomenės ar jos dalies interesai, kuriuos valstybė, vykdydama savo funkcijas, yra konstituciškai įpareigota užtikrinti ir tenkinti⁵⁴. Šie abu sektoriai yra skirtingi,

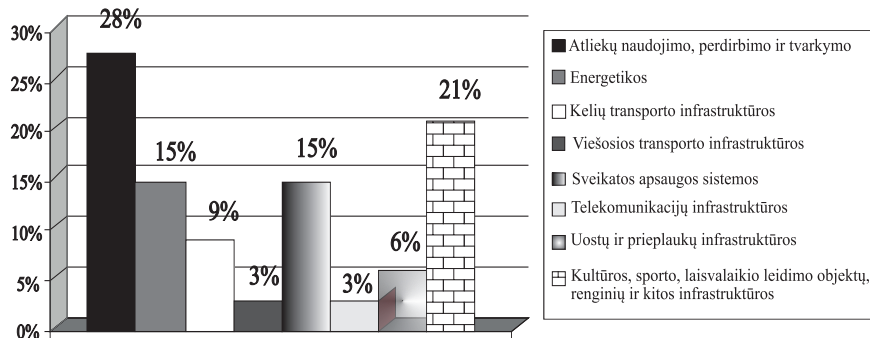
51 Bointon, R., *et al.*, *supra* note 32.

52 Lietuvos Respublikos finansų ministerija. *Koncesijų sutarčių kapitalo investicijų dydis [interaktyvus]*. Vilnius, 2010 [žiūrėta 2010-10-25]. <http://www.finmin.lt/finmin.lt/failai/Turto_valdymo_departamentas/Statistika/LT/3_Kapitalo_investiciju_dydis.pdf>.

53 Lietuvos Respublikos ūkio viceministras.

54 Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2007 m. lapkričio 23 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto privatizavimo įstatymo 10 straipsnio 12 dalies (2002 m. kovo 5 d. redakcija),

todėl analizuojant šiuos skirtumus reikia surasti sąlyčio taškus. Oficialios VPSP sutarčių statistikos duomenimis, Lietuvoje iki 2010 m. sausio 1 d. iš viso sudarytos 34 koncesijos sutartys, o valdžios ir privataus subjektų partnerystės sutarčių nebuvo sudariusi nė viena institucija. Daugiausia sutarčių sudaryta Klaipėdos miesto savivaldybės iniciatyva – 7, Panevėžio miesto savivaldybės – 4, Kėdainių, Neringos rajonų savivaldybių – po 3, Radviliškio – 2, kitų savivaldybių tik po vieną sutartį. Lentelė rodo, kad daugiausia tokių sutarčių sudaryta atliekų naudojimo, perdirbimo ir tvarkymo srityje.

Schemą sudarė straipsnio autorė remdamasi Finansų ministerijos pateiktais duomenimis⁵⁵.

1 pav. Sritis, kuriose iki 2010 m. sausio 1 d. Lietuvoje buvo sudarytos VPSP sutartys

Vyriausybės programoje užsibrėžiama skatinti viešojo ir privataus kapitalo partnerystės projektus, užtikrinant efektyvesnę viešųjų funkcijų vykdymą, pritraukiant privačias investicijas į viešojo sektoriaus reguliavimui priskirtinas veiklos sritis⁵⁶. Vyriausybei svarbu tinkamai nustatyti objektyvius visuomenės poreikius, kuriuos būtų galima tenkinti įgyvendinant VPSP projektus, ir tinkamu teisiniu reguliavimu užtikrinti šių poreikių efektyvų įgyvendinimą vadovaujantis objektine teise. Objektinė teisė suteiktų didesnes galimybes asmenims, susijusiems su viešojo ir privataus sektorių partnerystės įgyvendinimu, įgyvendinti subjektines teises ir praktiškai vykdyti VPSP veiksmingą bendradarbiavimą.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. gruodžio 18 d. nutarimu Nr. 1427 „Dėl privatizavimo objektų parengimo privatizuoti tvarkos patvirtinimo“ (2002 m. rugpjūčio 10 d. redakcija) patvirtintos privatizavimo objektų parengimo privatizuoti tvarkos (2002 m. rugpjūčio 10 d. redakcija) atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai). Byla Nr. 13/05.

55 Lietuvos Respublikos finansų ministerija. Koncesijų sutarčių skaičiaus paskirstymas pagal sritis [interaktyvus]. Vilnius, 2010 [žiūrėta 2010-10-25]. <http://www.finmin.lt/finmin.lt/failai/Turto_valdymo_departamentas/Statistika/LT/2_Sutartys_pagal_sritis.pdf>.

56 Lietuvos Respublikos Seimo 2008 m. gruodžio 9 d. nutarimas Nr. XI-52 „Penkioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės veiklos programa“. *Valstybės žinios*. 2008, Nr. 146-5870.

4 lentelė. Esminiai viešojo ir privataus sektorių skirtumai

Skirtumai	Viešasis sektorius	Privatus sektorius
Strategijos tikslas	Stabili ekonominė plėtra, fizinis, teisinis, socialinis žmogaus saugumas, žmogaus kapitalo plėtra, pilietinės visuomenės plėtra, plėtoti žmogaus pasirinkimo galimybes visais jo gyvenimo aspektais – ekonominiu, socialiniu, kultūriniu ir politiniu, misijos įgyvendinimo efektyvumas*, viešojo intereso užtikrinimas**	Konkurencingumas, dominavimas rinkoje, rezultatyvumo didinimas, neigiamų išorinių ir vidinių procesų įtakos minimizavimas, kliento poreikių patenkinimas
Suinteresuotieji asmenys	Istatymų leidėjai, kontrolieriai, galutiniai vartotojai, Lietuvos gyventojai	Akcininkai, tarpiniai vykdytojai, pvz., subrangovai, galutiniai vartotojai
Poreikis	Plėtoti bei gerinti viešąją infrastruktūrą ir viešąsias paslaugas, pritraukti privataus kapitalo investicijas į viešąjį sektorių ir panaudoti privataus sektoriaus patirtį, viešo sektoriaus išlaidų optimizavimo poreikis, viešųjų paslaugų kokybės gerinimo poreikis, ekonomikos ir investicijų skatinimo poreikis, išlaikyti valstybės turtą	Plėtoti veiklą srityse, kuriose anksčiau buvo tik viešojo sektoriaus prerogatyva, užtikrinant pelningą įmonės veiklą, pagerinti viešojo sektoriaus veiklą, panaudojant privačiame sektoriuje įgytas žinias
Vertybės	Atskaitingumas visuomenei, viešojo sektoriaus darbuotojams, pripažinimas, pareigos	Inovatoriškumas, kūrybiškumas gera valia, žinomumas, darbdavio vadovavimas*** ir kt.
Norimas rezultatas	Sąnaudų mažinimas, visuomenės poreikių patenkinimas, viešojo intereso užtikrinimas, atsakomybės užtikrinimas, biudžeto deficito mažinimas	Pelnas, investicijų grąža, rinkos dalies augimas, klientų poreikių patenkinimas

Lentelė sudaryta straipsnio autorės.

* Kiekviena organizacija turi turėti savo strateginius tikslus, misiją ir viziją bei veiksmus ir priemones jiems įgyvendinti. Tikslai turi būti susiję tarpusavyje ir sietis su valstybės prioritetais. Todėl, pvz., savivaldybės tikslai turi sietis su bendra valstybės ilgalaikė raidos strategija bei kitomis nacionalinėmis ir ES strategijomis ir tikslais. Tai lyg hierarchinė piramidė, kurios viršuje galėtų vyrėti Valstybės ilgalaikės raidos strategija ir jos nuostatomis vadovautis kitos svarbios strategijos, kaip: 1. Lietuvos ūkio (ekonomikos) plėtros iki 2015 metų ilgalaikė strategija; 2. Lietuvos 2007–2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategija; 3. Nacionalinė darnaus vystymosi strategija; 4. Nacionalinė Lisabonos strategijos įgyvendinimo 2008–2010 metų programa; 5. Vyriausybės prioritetiniai strateginiai tikslai; 6. Viešojo sektoriaus institucijų strateginiai tikslai ir kt.

** Duomenys pateikti remiantis: 1. Lietuvos ūkio ekonominės plėtros iki 2015 metų ilgalaikė strategija. Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos internetinis puslapis [interaktyvus]. [žiūrėta 2010-08-05]. <http://www.ukmin.lt/lt/strategija/ilgalaike_ukio.php>; 2. Lietuvos Respublikos Vyriausybės programa. Lietuvos Respublikos Seimo 2008 m. gruodžio 9 d. nutarimas Nr. XI-52 „Penkioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės veiklos programa“. *Valstybės žinios*. 2008, Nr. 146-5870.

*** Priklauso nuo vadovavimo metodo organizacijoje.

Konkretus savivaldybių, viešųjų įstaigų VPSP strateginių tikslų įgyvendinimas gali būti toliau vykdomas tinkamai išnaudojant mikroteisinio reguliavimo galimybes (pavyzdžiui, sudarant administracines sutartis, tvirtinant koordinacinius veiklos planus ir pan.). Tačiau jeigu strateginiai tikslai VPSP nėra tiksliai ir aiškiai aprašyti makrolygmeniu (įstatymuose, Vyriausybės nutarimuose, koncepcijose ir kituose programiniuose dokumentuose), kyla grėsmė, kad makro- ir mikroteisinių reguliavimas gali būti pernelyg atitrūkę vienas nuo kito, todėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės subjektams primant sprendimus iškils teisinių prieštaravimų ir kitokių socialinių įtampų pavojai bei nusivylimas pasirinkta tokia partnerystės forma.

Vykstant socialiniams pokyčiams, esant VPSP bendradarbiavimo poreikiui, svarbu sisteminiu požiūriu įvertinti VPSP poreikius ir galimybes konkrečiu laikotarpiu, kurie taptų ypatingai svarbiais ekonomikos skatinimo veiksniais. Viešasis ir privatus sektoriai turi skirtingus interesus, ir ši lentelė padės juos suprasti, nors viešojo ir privataus sektorių skirtumai nėra absoliutūs.

Įvertinus VPSP poreikį Lietuvoje bendras VPSP strateginis tikslas galėtų būti socialiai orientuota ekonominė plėtra įgyvendinant VPSP projektus, moderninant viešojo sektoriaus administravimą bei siekiant veiksmingos paslaugų kokybės.

3. VPSP projektų praktiniai aspektai Lietuvoje

VPSP yra gana dinamiška sritis, todėl labai svarbu, kad kuriant bendrą koncepciją visuomenė būtų supažindinta su geros praktikos pavyzdžiais. Mažiausiai sėkmingu pripažįstamas Vilniaus miesto viešojo parkavimo projektas. 2004 m. Vilniaus miesto savivaldybė 1999 m. nutraukė su privačiu partneriu sudarytą sutartį, o privatus konsorciumas kreipėsi į teismą. Projekto nesėkmės priežastys labiausiai susijusios su nepakankamai aiškiais ir įmanomais įsipareigojimais bei plačiu sutarties objektu (todėl nebuvo įgyvendintas daugiaaukščių parkavimo garažų statybos įsipareigojimas). Neigiamą įtaką padarė reguliavimo aplinkos pasikeitimas, nes buvo panaikinta teisė privačiam subjektui rinkti parkavimo rinkliavas ir baudas. Kitas minėtinas VPSP pavyzdys labai garsiai nuskambėjęs LEO LT projektas. LEO LT (Lietuvos elektros organizacija) – tai 2008 m. įsteigta nacionalinė elektros energetikos bendrovė, kurioje 38,3 proc. akcijų priklausė privačiai bendrovei „NDX energija“, o 61,7 proc. – valstybei. Jau net atsiradimo LEO LT istorija nėra skaidri, nes 2007 m. liepos 21 d. Lietuvos Vyriausybės sudaryta derybininkų grupė, vadovaujama premjero G. Kirkilo patarėjo S. Spėčiaus, be konkurso pradėjo derybas su privačia kompanija „NDX energija“. 2003 m. gruodžio 23 d. akcinė bendrovė VST („Vakarų skirstomieji tinklai“) buvo privatizuota. Didžiausiu privatizuotos įmonės akcininku tapo VP grupei („Vilniaus prekybai“) priklausanti UAB „NDX Energija“. Kai buvo priiminėjami teisės aktai, iš Seimo salės išeidavo didžioji dalis parlamentarų, nes jie nepriarė Atominės elektrinės įstatymo pataisoms. Buvo parašyta peticija Lietuvos Respublikos Prezidentui V. Adamkui dėl galimų neigiamų padarinių. Pasirašiusiems peticiją žmonėms nerimą kėlė, kad nėra apibrėžta ben-

drovės akcininkų teisinė pareiga pastatyti atominę jėgainę, kaip pagrindinis LEO LT tikslas buvo įvardytas naudos siekimas ir kt.⁵⁷ Šie įvykiai patvirtino, kad ir tautos atstovai Seime, ir pati visuomenė matė neigiamas šio projekto pasekmes. 2008 m. vasario 4 d. europarlamentarė O. Juknevičienė pranešė apie pasitraukimą iš Darbo partijos. Tokį sprendimą ji priėmė protestuodama prieš kolegų darbiečių paramą Atominės elektrinės įstatymo pataisoms. 2009 m. kovo 3 d. Konstitucinio Teismo teisėjas E. Šileikis paskelbė atskirąją nuomonę, kurioje išdėstė savo poziciją, kad LEO LT įsteigta neteisėtai (pažymėtina, kad atskiroji nuomonė neturi privalomosios teisinės galios)⁵⁸. 2009 m. bendrovė LEO LT buvo išformuota.

Pavyzdys, kuris galėtų būti sėkmingas kaip gerai atliktas VPSP projektas, tai – Vilniaus šilumos ūkio nuoma. Santykinės šio projekto sėkmės priežastys yra susijusios su geresniu savivaldybės pasirengimu konkursui, nes buvo atlikta studija, samdytas patarėjas ir t. t. Kitas pavyzdys – Druskininkų miesto plėtotė įgyvendinat VPSP projektus. Druskininkų miestas dar 2000 m. buvo visiškai neaktyvus ekonomine prasme, darbo lygis buvo kritinis, o 2010 m. Druskininkų miestas jau buvo sparčiausiai besivystantis miestas Lietuvoje. 2004 m. buvo pasinaudota ES galimybėmis finansuoti Vandens pramogų parko statybą ir Vandens pramogų parko įrengimo antrą etapą. Vandens pramogų parko lėšų paskirstymas pavaizduotas lentelėje.

5 lentelė. Vandens pramogų parko lėšų paskirstymas

Finansavimo šaltinis	Mln. litų
PHARE*	10,87
ERPF**	15,49
Nacionalinės lėšos	17
PVM	7,968
Savivaldybės lėšos	(21,488 – projektų bendrafinansavimas, 6,79 – papildomi darbai)
Operatoriaus lėšos	20,647
Privačios lėšos (viešbutis, pramogų dalis)	25
Iš viso:	125,25

* PHARE – pagrindinis finansinio ir techninio Europos Sąjungos bendradarbiavimo su Vidurio ir Rytų Europos valstybėmis (VRE) instrumentas.

** Europos regioninės plėtros fondas (ERPF) – tai vienas iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų, kurio paskirtis – prisidėti prie regioninio išsivystymo skurtumų ES mažinimo, skatinant regionų, kurių išsivystymo lygis yra žemesnis, stabilių ir tolygią plėtrą.

57 Lietuvos Respublikos Prezidentui V. Adamkui skirta peticija [interaktyvus]. [žiūrėta 2010-05-20]. <<http://www.culture.lt/neparduok/>>.

58 Apie LEO LT [interaktyvus]. [žiūrėta 2010-02-10]. <http://www.demokratija.eu/jdj/index.php?option=com_content&view=article&id=27&Itemid=87>.

Apskaičiuota, kad dėl Vandens pramogų parko projekto įgyvendinimo bendra privačių investicijų į miesto infrastruktūros plėtrą vertė pastaraisiais metais sudaro apie 300 mln. litų, t. y. 80 mln. litų viešųjų investicijų pritraukia 300 mln. litų privačių investicijų, t. y. beveik 4 kart daugiau ir sukuria 110 tiesioginių darbo vietų bei daugiau kaip 300 netiesioginių darbo vietų kituose Druskininkų objektuose. Investicijos nuo 2000 m. iki 2006 m. į Savivaldybės nekilnojamąjį turtą išaugo 60 kartų. Turistų srautai nuo 2000 m. išaugo daugiau nei 4 kartus. Tik glaudžiai bendradarbiaujant viešajam ir privočiam sektoriui, Druskininkuose per trumpą laiką įvyko esminių pokyčių, kurie padėjo jiems sėkmingai įveikti socialinį ekonominį nuosmukį ir vystyti harmoningą plėtrą, tenkinančią šiuolaikinius kurorto svečių poreikius rinkos ekonomikos ir konkurencijos sąlygomis⁵⁹.

P pinigų stygius, kaip minėta anksčiau, šiuo metu ypač jaučiamas, tačiau reikėtų priminti, kad dideles viešųjų paslaugų modernizavimo ir viešosios infrastruktūros plėtotės galimybes suteikia ES struktūrinių fondų ir kitos finansinės paramos lėšos, kaip JASPERS – techninė finansinė parama, JESSICA – techninė parama miestų investicijoms skatinti ar JEREMIE – finansinės paramos teikimas smulkiąjam ir vidutiniam verslui. Tačiau šios lėšos gali būti naudojamos tik pirminėms kapitalo investicijoms finansuoti.

4. Informacijos apie VPSP numatomus ir vykdomus projektus Lietuvoje pasiekimas

Įtvirtinant viešojo sektoriaus viešumo principą, svarbu, kad su visais vykdomais projektais arba projektais, ieškančiais finansuotojų, būtų galima susipažinti. Todėl jie turėtų būti prieinami informacinių technologijų erdvėje. Šiuo metu atliktas didelis darbas ir sukurta internetinė svetainė <http://www.ppplietuva.eu>⁶⁰. Joje galima atrasti daug naudingos informacijos, susijusios su VPSP Lietuvoje ir užsienyje. Tačiau apie pilotinius arba numatomus projektus informacijos nėra, taip pat nėra informacijos investuotojams. Kaip nustatyta Koncesijų įstatymu, suteikdama viešąją darbų koncesiją, suteikiančioji institucija privalo organizuoti konkursą ir apie jį paskelbti Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje, „Valstybės žinių“ priede „Informaciniai pranešimai“ ir Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje⁶¹. Koku būdu galima gauti informaciją apie kitus VPSP projektus, šiame įstatyme nėra nurodyta. Apie viešuosius pirkimus informaciją galima rasti internetiniuose puslapiuose <https://pirkimai.eviesiejipirkimai.lt>; <http://www.vpt.lt/rtmp8/dtd/>; <http://www.cvpp.lt/>; <http://www.valstybeszinios.lt/vpp3/lt/Users.anonProcurementsShow>; <http://www.sodra.lt/lt/veikla/pirkimai>

59 Lietuvos Druskininkų savivaldybė [interaktyvus]. [žiūrėta 2010-06-10]. <<http://www.druskininkai.lt/EasyAdmin/sys/files/privatus%20sek1.pdf>>.

60 2010 m. gruodžio 6 d. Finansų ministerija ir CPVA pristatė VPSP skirtą tinklalapį [interaktyvus]. [žiūrėta 2010-12-12]. <www.ppplietuva.eu/naujienos/>.

61 Lietuvos Respublikos Seimo 2006 m. liepos 11 d. Nr. X-749 „Koncesijų įstatymo, vietos savivaldos įstatymo pakeitimo ir papildymo įstatymas“. *Valstybės žinios*. 2006, Nr. 82-3251.

ir kitose svetainėse. Be to, atskirų ministerijų internetiniuose tinklalapiuose taip pat pateikiama informacija apie VPSP, pavyzdžiui, Finansų ministerijos puslapyje galima rasti statistinius duomenis, teisės aktus. Suprantama, kad valstybinės institucijos, susijusios su VPSP plėtote, vykdomais projektais, turi skirtingus tikslus, tačiau internetinis tinklalapis <http://www.ppplietuva.eu> galėtų sisteminti šią informaciją, pateikti nuorodas rūpimais klausimais ir, svarbiausia, daug veiksmingiau skleisti informaciją apie numatomus vykdyti VPSP projektus, nes informacijos sklaida vyktų atviriau ir lengviau būtų pasiekiamas viešojo sektoriaus tikslas sudominti privatųjį sektorių, kad jis investuotų į konkrečius projektus. Kaip nurodyta CPVA pateiktoje ataskaitoje, šiuo metu ši agentūra teikia bendro pobūdžio konsultavimo paslaugas, pavyzdžiui, dėl privataus partnerio atrankos dokumentų bei konsultantų paslaugų pirkimo VPSP galimybių studijai rengti, pilotinių projektų galimybių studijų bei galimybių realizuoti projektus VPSP būdu. CPVA 2010 m. teikė konsultacijas 6 savivaldybėms ir 5 centrinės valdžios institucijoms ir įs-taigoms⁶². Darytina išvada, kad kitoms viešojo sektoriaus institucijoms būtų naudinga, jei konsultacijos klausimai būtų viešinami. Labai svarbu, kad CPVA sugebėtų užtikrinti viešojo sektoriaus bendradarbiavimą ir nepiktnaudžiavimą administraciniais įgalioj-imais, kad privatus sektorius ar investuotojas turėtų kuo daugiau galimybių negaišti laiko vaikščiodamas nuo vienos institucijos iki kitos, derindamas projekto pakeitimus, rink-damas reikalingus parašus, ieškodamas kompetentingų specialistų, galinčių atsakyti į jam svarbius klausimus. Labai svarbus tarpinstitucinis geranoriškas bendradarbiavimas. Reikėtų pagalvoti apie įvairių projekto stadijų derinimo internetinėje erdvėje galimybę.

Išvados ir pasiūlymai

Atsižvelgdama į tai, kad Lietuvoje yra ne tik VPSP poreikis, bet ir išreikšta aiški politinė valia, kuri atitinka Lietuvos Respublikos Vyriausybės programoje užsibrėžtus tikslus, siūlyčiau šias išvadas ir rekomendacijas, kaip būtų galima tobulinti ir daryti viešojo ir privataus sektorių bendradarbiavimą veiksmingesnį.

1. VPSP strategijos nebuvimas mažina vykdomų projektų veiksmingumą, didina išlaidas. Taip pat nėra ištirta ir įvertinta politinė, ekonominė ir teisinė aplinka, kurioje teisės aktai įgyvendinami vykdant VPSP. Siūloma pradėti nuo tarpdisciplininių pagrindų rengiamos vieningos strategijos. Joje turėtų būti formuluojama viešojo ir privataus sektorių partnerystės vizija, tikslai, uždaviniai, pagrindinės kryptys, galimi bendradarbiavimo modeliai, teikiama aplinkos veiksnių analizė, pateikiamos įgyvendinimo priemonės. Vertinant įstatymų rengimą, leidybą, jų taikymą kaip darnią valstybinio ir teisinio reguliavimo sistemą viešojo ir privataus sektorių partnerystės srityje, svarbu suvokti, kad ši sistema socialinių sąveikų požiūriu, politinėje, ekonominėje ir teisinėje aplinkoje turi atitikti bendrą sisteminių tikslą. Šis tikslas VPSP vienos strategijos turinyje turėtų būti aiškiai ir suderintai formalizuotas, t. y. sutikslinamas ir aprašomas, nustatomi vertinimo

62 Keizeris, M. Lietuvos VPSP kompetencijų centro veikla: ataskaita, rezultatai, tikslai [interaktyvus]. Konferencijos „VPSP Lietuvoje: 2010 pasiekimai ir perspektyvos“, vykusių 2010 m. gruodžio 9 d., medžiaga [žiūrėta 2010-12-17]. <http://www.ppplietuva.eu/images/files/prezentacijos/20101207_PP%20konferencija_CPVA.pdf>.

kriterijai. Prieita prie išvados, kad sisteminis tikslas galėtų būti – įgyvendinat VPSP projektus atsižvelgti į socialiai orientuotą ekonominę plėtrą, moderninti viešojo sektoriaus administravimą ir siekti veiksmingos paslaugų kokybės.

2. Viešasis sektorius turi iniciatyvos teisę siūlyti projektus, taikant VPSP būdus, tačiau privatus sektorius neturi realios projektų iniciatyvos teisės. Siūloma teisės aktais reglamentuoti privataus sektoriaus iniciatyvą, taikant viešojo ir privataus sektorių partnerystę.

3. Nuolat vykstant socialiniams, ekonominiams ir teisiniams pokyčiams, Lietuvoje yra objektyvus poreikis vykdyti VPSP projektus, įgyvendinant visuomeninius poreikius. Siūloma sisteminiu požiūriu įvertinti tam tikro laikotarpio VPSP poreikius ir galimybes ir suderinus juos su valstybės finansinėmis galimybėmis pateikti investiciniuose planuose. Ilgalaikiai investiciniai planai taptų ypatingai svarbiais ekonomikos skatinimo veiksniais.

4. Pasiiekti informaciją apie VPSP būdais vykdomus arba numatomus projektus yra keblu. Taip pat teisinė informacija pateikta skirtinguose internetiniuose puslapiuose. Rekomenduojama sukurti potencialių ir vykdomų projektų duomenų bazę CPVA tinklalapyje arba papildyti jau esamą <http://www.ppplietuva.eu>. Turėtų būti pateikta: 1. *Teisinė informacija, liečianti viešojo ir privataus sektorių partnerystę, nurodyti VPSP vykdymo būdai*. 2. *Pilotiniai projektai*. 3. *Įvykdyti projektai*. 4. *Informacija investuotojams*. 5. *ES lėšų panaudojimo galimybės, vykdant VPSP projektus*. 6. *Bankų reikalavimai, pasiūlymai*. 7. *VPSP projektų analizė ir statistika Lietuvoje ir užsienyje*. Manoma, kad tai padėtų potencialiems finansuotojams lengviau orientuotis rinkoje, viešojo sektoriaus atstovams sekti informaciją apie VPSP plėtotę, neliktų informacijos apie vykdomus ar planuojamus vykdyti projektus stygiaus⁶³. Nes dabar neaišku, kokie projektai vykdomi, kurie suspenduoti, kuriems ieškoma finansuotojo.

5. Turi būti skleidžiama geroji praktika ir aiškinama VPSP projektų nauda. Atsakingi turėtų būti CPVA, savivaldybės, ministerijos. Tai padėtų parodyti, kad viešasis sektorius ne tik rimtas, bet ir patikimas partneris. VPSP projektų teisinis, ekonominis, socialinis vertinimas turėtų būti prieinamas visuomenei.

Literatūra

Andrulionis, G., *et al.* Viešojo ir privataus sektoriaus bendradarbiavimas: Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės valstybinio audito ataskaita Nr. VA-P-30-5-1 [interaktyvus]. Vilnius, 2008 [žiūrėta 2010-03-15]. <http://www.vkontrolė.lt/auditas_ataskaita.php?2136>.

Apie LEO LT [interaktyvus]. Vilnius, 2010 [žiūrėta 2010-02-10]. <<http://www.demon>

[kratija.eu/dj/index.php?option=com_content&view=article&id=27&Itemid=87](http://www.demonkratija.eu/dj/index.php?option=com_content&view=article&id=27&Itemid=87)>.

Bell, A. G. Public-Private Partnerships: Creating Tomorrow's Infrastructure. *American Council of Engineering Companies of California* [interaktyvus]. California, 2008 [žiūrėta 2010-10-01]. <<http://www.ijonline.com/Downloads/Marketing/4ca4e2de-c5da-45e9-a562-c50fefa2e9c3.pdf>>.

63 European PPP report 2009 m. dokumente galima rasti daugelio valstybių VPSP projektų duomenis, kurie yra suspenduoti arba vykdomi, tačiau Lietuvos Respublika duomenų nėra pateikusi.

- Bointon, R., et al. European PPP report 2009. European PPP expertise centre. *DLA Paper*. [interaktyvus]. 2009 [žiūrėta 2010-10-01]. <<http://www.bei.org/epec/attachments/European%20PPP%20Report%202009.pdf>>.
- Bovis, C. Public-private partnerships in the 21st century. *ERA Forum, Scripta Iuris Europaei*. 2010,11(3): 379–398.
- Burns, Ph.; Eustache, A. *Infrastructure Concessions, Information Flows, and Regulatory Risk*. Washington, DC: The World Bank Group, 2009 [interaktyvus]. [žiūrėta 2010-09-01]. <<http://rru.worldbank.org/documents/publicpolicyjournal/203burns.pdf>>.
- Eustache, A.; Juan, E.; Trujillo, L. Handbook of Transport Economics. Public-Private Partnerships in Transport. *Social Science Research Papers*. 2007, [interaktyvus]. [žiūrėta 2010-09-01]. <http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1072402##>.
- Eustache, A.; Martin, N.; Trujillo, L. Macroeconomic Effects of Private Sector Participation in Infrastructure. In Easterly, W. *The Limits of Stabilisation*. Stanford: Stanford University Press, 2003.
- Graeme, A. Hodge Public private partnership and legitimacy. *Monash University Faculty of Law Legal Studies Research Paper No. 2006/21*. 2007, 29(3).
- Gudelis, D.; Rozenbergaitė, V. Viešojo ir privataus sektorių partnerystės galimybės. *Viešojo politika ir administravimas*. 2004, 8.
- Guinet, J.; Jeong, B. S. Public private partnership for research and innovation: an evaluation of the Austrian experience. *OECD Secretariat* [interaktyvus]. Austria, 2004 [žiūrėta 2010-09-10]. <<http://www.oecd.org/dataoecd/49/17/25717078.pdf>>.
- Hall, D. *PPPs: a critique of the green paper*. Discussion Paper. London: Public Services International Research Unit (PSIRU), 2004 [interaktyvus]. [žiūrėta 2010-09-01]. <<http://gala.gre.ac.uk/3788/1/2004-07-U-ECPPP.pdf>>.
- Hall, D.; Lobina, E. Private and public interests in water and energy. *Natural Resources Forum*. 2004, 28(4): 268–277.
- House of Commons Committee of Public Account. Delivering high quality public services for all. *The Stationery Office Limited* [interaktyvus]. London, 2006 [žiūrėta 2010-11-11]. <<http://www.publications.parliament.uk/pa/cm200506/cmselect/cmpubacc/1530/1530.pdf>>.
- Internetiniai žodynai [interaktyvus]. [žiūrėta 2010-11-01]. <<http://www.answers.com/topic/partnership>; <http://www.audioenglish.net/dictionary/partnership.htm>>.
- Iossa, E.; Martimort, D. The Simple Micro-Economics of Public-Private Partnerships. 2009 [interaktyvus]. [žiūrėta 2010-09-01]. <<http://www.bristol.ac.uk/comp/publications/papers/2008/wp199.pdf>>.
- Iossa, E.; Martimort, D. The theory of incentives applied to the transport sector. *The Institut D'economie industrielle*. 2009 [interaktyvus]. [žiūrėta 2010-09-01]. <http://idei.fr/doc/by/martimort/idei_rapport13.pdf>.
- Iossa, E.; Spagnolo, G.; Velez, M. *Contract design in PPP*. Report prepared for the World bank, 2007.
- Jagminas, T. Viešojo ir privataus sektoriaus partnerystės skatinimo programa. 2009 m. gruodžio 2 d. konferencijos „Viešojo ir privataus sektoriaus partnerystė: valstybės politika ir teisinė aplinka“ medžiaga. Vilnius: Advokatų profesinė bendrija MAQS Law Firm, 2009.
- Jagminas, T. Viešojo ir privataus sektorių partnerystės programos koncepcija [interaktyvus]. [žiūrėta 2010-08-25]. <www.lntpa.lt/get.php?f.744>.
- Keizeris, M. Lietuvos VPSP kompetencijų centro veikla: ataskaita, rezultatai, tikslai. 2010 [interaktyvus]. Konferencijos „VPSP Lietuvoje: 2010 pasiekimai ir perspektyvos“, vykusių 2010 m. gruodžio 9 d., medžiaga [žiūrėta 2010-12-17]. <http://www.ppplietuva.eu/images/files/prezentacijos/20101207_PP%20konferencija_CPVA.pdf>.

- Kumar, S.; Jayasankar, C. Public-Private Partnerships in Urban Infrastructure. *Kerama Calling*. 2004.
- Lietuvos 2007–2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategija konvergencijos tikslui įgyvendinti [interaktyvus]. Vilnius, 2007 [žiūrėta 2010-08-28]. <http://www.esparama.lt/ES_Paramas/strukturines_paramos_2007_1013m._medis/titulinis/files/Strategija_2007-03-30.pdf>.
- Lietuvos Druskininkų savivaldybė [interaktyvus]. [žiūrėta 2010-06-10]. <<http://www.druskininkai.lt/EasyAdmin/sys/files/privatus%20sekl.pdf>>.
- Lietuvos Respublikos finansų ministerija [interaktyvus]. Vilnius, 2010 [žiūrėta 2010-03-22]. <<http://www.finmin.lt/web/finmin/ppp/lt/>>.
- Lietuvos Respublikos finansų ministerija. Koncesijų sutarčių kapitalo investicijų dydis [interaktyvus]. Vilnius, 2010 [žiūrėta 2010-10-25]. <http://www.finmin.lt/finmin.lt/failai/Turto_valdymo_departamentas/Statistika/LT/3_Kapitalo_investiciju_dydis.pdf>.
- Lietuvos Respublikos finansų ministerija. Koncesijų sutarčių skaičiaus paskirstymas pagal sritis [interaktyvus]. Vilnius, 2010 [žiūrėta 2010-10-25]. <http://www.finmin.lt/finmin.lt/failai/Turto_valdymo_departamentas/Statistika/LT/2_Sutartys_pagal_sritis.pdf>.
- Lietuvos Respublikos finansų ministerija. Viešojo ir privataus sektorių partnerystės sutarčių suvestinė. Ataskaitinis laikotarpis, sutartys, sudarytos iki 2010 m. sausio 1 d. [interaktyvus]. Vilnius, 2010 [žiūrėta 2010-10-25]. <http://www.finmin.lt/finmin.lt/failai/Turto_valdymo_departamentas/Statistika/LT/Koncesiju_suvestine.pdf>.
- Lietuvos Respublikos investicijų įstatymas. *Valstybės žinios*. 1999, Nr. 66-2127.
- Lietuvos Respublikos investicijų įstatymo 2,4 straipsnių papildymo ir pakeitimo įstatymo papildymo ketvirtuoju skirsniu¹ įstatymas. *Valstybės žinios*. 2009, Nr. 77-3164.
- Lietuvos Respublikos koncesijų įstatymas. *Valstybės žinios*. 1996, Nr. 92-2141.
- Lietuvos Respublikos koncesijų įstatymo pakeitimo įstatymas. *Valstybės žinios*. 2003, Nr. 70-3163.
- Lietuvos Respublikos koncesijų įstatymo, vietos savivaldos įstatymo pakeitimo ir papildymo įstatymas. *Valstybės žinios*. 2006, Nr. 82-3251.
- Lietuvos Respublikos Konstitucija. *Valstybės žinios*. 1992, Nr. 33-1014.
- Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2004 m. kovo 31 d. išvada „Dėl Lietuvos Respublikos Prezidento Rolando Pakso, kuriam pradėta apkaltos byla, veiksmų atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“. Byla Nr. 14/04.
- Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2006 m. balandžio 4 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo statuto 73 straipsnio 3 dalies (1998 m. gruodžio 22 d. redakcija) atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“. Byla Nr. 24/05-04/06.
- Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2007 m. lapkričio 23 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto privatizavimo įstatymo 10 straipsnio 12 dalies (2002 m. kovo 5 d. redakcija), Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. gruodžio 18 d. nutarimu Nr. 1427 „Dėl privatizavimo objektų parengimo privatizuoti tvarkos patvirtinimo“ (2002 m. rugpjūčio 10 d. redakcija) patvirtintos privatizavimo objektų parengimo privatizuoti tvarkos (2002 m. rugpjūčio 10 d. redakcija) atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“. Byla Nr. 13/05.
- Lietuvos Respublikos Prezidentui V. Adamkui skirta peticija [interaktyvus]. 2010 [žiūrėta 2010-05-20]. <<http://www.culture.lt/neparduok/>>.
- Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. lapkričio 12 d. nutarimas Nr. IX-1187 „Dėl valstybės ilgalaikės raidos strategijos“. *Valstybės žinios*. 2002, Nr. 113-5029.
- Lietuvos Respublikos Seimo 2006 m. liepos 11 d. Nr. X-749 „Koncesijų įstatymo, vietos savivaldos įstatymo pakeitimo ir papildymo

- įstatymas“. *Valstybės žinios*. 2006, Nr. 82-3251.
- Lietuvos Respublikos Seimo 2008 m. gruodžio 9 d. nutarimas Nr. XI-52 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“. *Valstybės žinios*. 2008, Nr. 146-5870.
- Lietuvos Respublikos ūkio ministerija [interaktyvus]. Vilnius, 2010 [žiūrėta 2010-08-26]. <<http://www.ukmin.lt/lt/veikla/>>.
- Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2010 m. birželio 4 d. įsakymas 4-431 „Dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės skatinimo 2010–2012 metų programos įgyvendinimo priemonių plano patvirtinimo“. *Valstybės žinios*. 2010, Nr. 67-3376.
- Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2010 m. liepos 16 d. įsakymas Nr. 4-538 „Dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės tikslingumo kriterijų nustatymo ir metodinių rekomendacijų dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės taikymo tikslingumo kriterijų patvirtinimo“. *Valstybės žinios*. 2010, Nr. 87-4620.
- Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 2 ir 19 straipsnių papildymo įstatymas. *Valstybės žinios*. 2010, Nr. 158-8020.
- Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2009 m. rugpjūčio 12 d. įsakymas Nr. 1V-437 „Dėl valstybės projektų, finansuotinių pagal 2007–2013 m. Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 4 prioriteto „Administracinių gebėjimų stiprinimas ir viešojo administravimo efektyvumo didinimas“ įgyvendinimo priemonę VP1-4.1-VRM-06-V „Viešojo ir privataus sektorių partnerystė“, sąrašo Nr. 01 patvirtinimo. *Valstybės žinios*. 2009, Nr. 98-4149.
- Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2009 m. rugpjūčio 7 d. įsakymas Nr. 1V-436 „Dėl 2007–2013 m. Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 4 prioriteto „Administracinių gebėjimų stiprinimas“ ir „Viešojo administravimo efektyvumo didinimas“ įgyvendinimo priemonės VP1-4.1-VRM-06-V „Viešojo ir privataus sektorių partnerystė“ įgyvendinimo rodiklių matavimo ir skaičiavimo metodikos patvirtinimo“. *Valstybės žinios*. 2009, Nr. 97-4109.
- Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas. *Valstybės žinios*. 1994, Nr. 55-1049.
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės „Dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės skatinimo 2010–2012 metų programos patvirtinimo“ nutarimo projektas. 2010 [interaktyvus]. [žiūrėta 2010-01-25]. <http://www.lrs.lt/pls/proj/dokpaieska.showdoc_l?p_id=24438&p_query=&p_tr2=&p_org=205&p_fix=y>.
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. rugsėjo 11 d. nutarimas Nr. 1160 „Dėl nacionalinės darnaus vystymo strategijos“. *Valstybės žinios*. 2003, Nr. 89-4029.
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. lapkričio 11 d. nutarimas Nr. 1480. „Dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės“. *Valstybės žinios*. 2009, Nr. 137-5998.
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. rugsėjo 16 d. nutarimas Nr. 1247 „Dėl Nacionalinės darnaus vystymosi strategijos patvirtinimo ir įgyvendinimo pakeitimo“. *Valstybės žinios*. 2009, Nr. 121-5215.
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. sausio 28 d. nutarimas Nr. 50 „Dėl valstybės valdymo tobulinimo komisijos (Saulėlydžio komisijos) sudarymo“. *Valstybės žinios*. 2009, Nr. 13-514.
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. spalio 14 d. nutarimas Nr. 1290 „Dėl metodinę ir konsultacinę pagalbą teikiančio viešojo juridinio asmens įgaliojimo ir jo funkcijų nustatymo“. *Valstybės žinios*. 2009, Nr. 124-5339.
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. balandžio 7 d. nutarimas Nr. 415 „Dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės skatinimo 2010–2012 metų programos patvirtinimo“. *Valstybės žinios*. 2010, Nr. 46-2212.
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. gruodžio 1 d. nutarimas Nr. 1731 „Dėl valstybės valdomų įmonių efektyvumo didinimo koncepcijos patvirtinimo“. *Valstybės žinios*. 2010, Nr. 145-7447.

- Lietuvos ūkio ekonominės plėtros iki 2015 metų ilgalaikė strategija. Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos internetinis puslapis [interaktyvus]. Vilnius, 2010 [žiūrėta 2010-08-05]. <http://www.ukmin.lt/lt/strategija/ilgalaike_ukio.php>.
- Mačiulis, A. PPP principo taikymo transporto sektoriuje perspektyvos. 2009 m. gruodžio 2 d. konferencijos „Viešojo ir privataus sektoriaus partnerystė: valstybės politika ir teisinė aplinka“ medžiaga. Vilnius: Advokatų profesinė bendrija MAQS Law Firm, 2009.
- Mohr, A. *Governance through “Public private partnerships”: Gaining efficiency at the cost of public accountability?* University of Westminster. Centre for the Study of Democracy. [interaktyvus]. Westminster, 2004. <www.ifz.tugraz.at/.../Governance-through-public-private-partnerships-Gaining-efficiency-at-the-cost-of-public-accountability>.
- Nikolic, I. A.; Maikisch, H. Public-Private partnerships and collaboration in the health sector. An Overview with case studies from recent European experience. *The International Bank for Reconstruction and Development* [interaktyvus]. Washington, 2006. [žiūrėta 2010-11-11]. <<http://siteresources.worldbank.org/INTECAREGTOPHEANUT/Resources/HNPDiscussionSeriesPPPPaper.pdf>>.
- Pumputis, A. Poreikis kaip žmogaus teisių raidos pagrindas. *Teisė besikeičiančioje Europoje*. Liber Amicorum Pranas Kūris. Vilnius: MRU Leidybos centras, 2008.
- UAB „Nacionalinių projektų rengimas“ internetinis puslapis [žiūrėta 2010-11-11]. <<http://www.npr.lt/lt/patirtis/id/1621/?PHPSESSID=23389aaf1c1>>.
- Urmonas, A. Nepilnamečių nusikalstamumo kontrolės objektyvieji poreikiai ir institucijų teisinis statusas. *Jurisprudencija*. 2002, 26(18): 119–127.
- Varnavskij, V. G.; Klimenko, A. V.; Korolev, V. A. *Gosudarstvenno-chasnoe partnerstvo. Teorija i praktika* [Public private partnership. Theory and practice]. Moskva: Izdatelskij dom gosudarstvennogo universiteta-vysshej shkoly ekonomiki, 2010.
- Vičkačkienė, A. Viešojo ir privataus sektorių partnerystės (VPSP) teisinis reglamentavimas Lietuvoje. 2009 m. gruodžio 2 d. konferencijos „Viešojo ir privataus sektoriaus partnerystė: valstybės politika ir teisinė aplinka“ medžiaga. Vilnius: Advokatų profesinė bendrija MAQS Law Firm, 2009.
- Viešojo ir privataus sektorių partnerystė [interaktyvus]. [žiūrėta 2010-12-12]. <www.pp-pletuva.eu/naujienos/>.
- Viešosios įstaigos Audito ir apskaitos tarnybos direktoriaus 2009 m. gruodžio 29 d. įsakymas Nr. VAS-11 „Dėl 27-ojo verslo apskaitos standarto „Koncesijos sutartys“ tvirtinimo“. *Valstybės žinios*. 2009, Nr. 159-7269.
- Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2010 m. rugsėjo 30 d. įsakymas Nr. IS-140. *Valstybės žinios*. 2010, Nr. 120-6168.

NEED AND POSSIBILITIES OF PUBLIC AND PRIVATE SECTORS PARTNERSHIP IN LITHUANIA

Živilė Šutavičienė

Mykolas Romeris University, Lithuania

Summary. *As the country faces socio-economic processes, the public sector is constantly looking for new ways and legal means of meeting the growing needs of the society. Thus, while undertaking the functions of public administration, the public sector is obliged by the society*

to improve the quality of public services, and to modernize or develop new infrastructure objects with lower costs. Without the necessary financial capacity, the public sector offers its skills, experience and funding for problem-solving.

This paper relies on the concept of public-private partnership (PPP), defined as cooperation in development of public infrastructure projects and provision of public services. In the contemporary democratic Lithuania, there is a need for solutions of public issues that are important to the society, e.g. ecologic security, public order, social care, education and all other social issues. This main purpose of this paper is to show that there is a possibility in PPP projects to balance the public interests and civil needs with the interests of private sector for the mutual benefit. The research object of this article is oriented towards the social-legal need for PPP projects and real possibilities for their implementation. In addition, the paper discusses the methods of legal communication on PPP projects in Lithuania. The paper also includes the overview of the activities of the Central project management agency as the public administration subject in the context of the PPP development in Lithuania.

While analyzing the raised problems, the author suggests to evaluate systemically the PPP of a certain period, taking into account the needs and possibilities that are potentially important for the development of economy and coherent interaction of economics and law.

Keywords: *public-private partnership, concession.*

Živilė Šutavičienė, Mykolo Romerio universiteto Teisės fakulteto Administracinės teisės ir proceso katedros doktorantė. Mokslinių tyrimų kryptys: viešasis administravimas, valstybinis reguliavimas, viešojo ir privataus sektoriaus bendradarbiavimas.

Živilė Šutavičienė, Mykolas Romeris University, Faculty of Law, Department of Administrative Law and Procedure, Doctoral Student. Research interests: public administration, state regulation, public-private cooperation.